

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עה.

עין משפט נר מצוה

קב א ב מיי פ"ג
מהלכות גניבה הל'
ט סג עין עא:

(א) לפיל סד: (ב) לפיל סג:
(ג) שבעות מט: (ד) נתיב בנות'
שם ד"ה ראה וקמן ע"ב
ד"ה ביימאן, (ד) ר"ל, ר"ל
(ה) ז"ל ולא באו עדים,
(ו) ש"ס קפחתינהו
(ז) ש"ל, (ח) ש"ל וז"ל ר"ל,
לכ"י דבי רב זעירא
והעסקת לכל בני הישיבה
שאלתה לפניהם דבר שאינו
ותפוזתו נלדו ומ"ש בפנים
אזינו מפי רש"י ועין ר"ל,
(ט) (דף ע"ג, ט) ז"ל
קפחתינהו, ר"ל, (י) (ד"ה
אלה), (יא) (ד"ה אמרן).

תורה אור השלם

1. אם התוצא התוצא
בידו הנגבה משור עד
המור עד שיה חיים שנים
ישלם: שמות כב ג
2. על כל דבר פשע על
שור על המור על שיה
על שלמך על כל אנה
אשר יאמר פי הוא ג'
עד האלהים ובה דבר
שניהם אשר ירשיעין
אלהים ישלם שנים
שמות כב ח
לרעה:

הגהות הב"ח

(א) גמי אמר ליה רבא
קפחתינהו לכ"י דבי רב
(ב) אל אמר לא
גבתי וכו': (ג) רש"י
ד"ה מבני ליה וכו' דבי
חוקיה. י"ב לפיל סוף דף
ק"ג: (ד) ז"ל (אמר רבא
גרסי ולא גרסינו אמר
ליה). ת"ח ו"ב וכו' מפ'
רש"י וחס"כ מה"ד
קפחתינהו לכ"י דבי רב
זעירא והעסקת והיערות
לכל בני הישיבה של בית
המדרש בלמך לפניהם
דבר שאינו ותפוזתו נלדו
וזהו ש"ס ר"ל וז"ל וכו' עשר
זה מפ' רש"י: (ה) תוב'
ד"ה אמר ליה רבא
קפחתינהו לכ"י דבי רב
זעירא לפרש אמר ליה רבא
קפחתינהו לכ"י:

שלא צדיק דין הוה. לא היו ציט דין יושבין ולא מקוס ישיבת
צ"ד הוה אלא צדוק הוה לו: שצבר הויה. משמע אפילו אמו
עדים בטר הכי פטור: אמאל דיינין פרט למרשיע אה עלמו.
והאי קרא למ"ל מאשר ירשיעון אלהים נפקא את
עלמו אלא לאו שמע מינה חד למודה
בקנס ולא (ב) צעדים ותד למודה בקנס
ואחרי כן באו עדים: מיבעי ליה
לגנב עלמו. לחייב כפל לגנב עלמו
לדרשינן כלל ופרט מהמאל תמאל
כדתנא דבי חוקיה (א): גנבתי. וחייב
עלמו בקרן: אכל לא נטחתי ולא
מכרתי. רבותא אשמעי' כדאמרין
לקמן (ע"פ) דאע"ג דאנטיחה לא הוה
ונמאל טענה או מכר דאפ"ט עדים
פטור דכיון דמכיל איפטר ליה
בהולאה דגנבתו מן לא מחייב ארבעה
וחמשה דכיון דמלית כפל מינייהו הו
ליה תשלומי שלשה וארבעה והני לא
כתיבי: ויעידו. לאחר שהורה ויתמייב
קנסא: לשמואל ודאי סנאי היא.
דהא לא מני למימר דתנא קמא קאי
כוותיה דהשתא ומה הכא לדמע
שמנשמין וצאין ונחמת ציעתומיהו
אודי פטר ליה וף ע"ג דהדרו
אתו כל שכן מודה מעלמו ואח"כ
לכו: לרבי מי לימא. מי אינטריכא
ליה לאוקמי מילתיה כמנאי או
דלמא מני לשנויי לר' אלעזר בר ר'
שמעון אליביה ולמימר דשני ליה לר'
אלעזר בין ראה עדים שמנשמין
וצאין למודה מעלמו בלא פחד עדים:
מספספא מילתיה דרב. דפטר אפילו
אס באו עדים: באומר גנבתי.
חייב עלמו לשלם קרן מיהא בהולאה
הלכך הולאה גמורה היא ופטור
מכפל ומארבעה וחמשה: שהרי פטר
עלמו מכלום. בהולאה טעניה לא
היה מחייב עלמו בכלום שהיה יודע
שהמורה בקנס פטור הלכך לאו
הולאה היא ומשלם אס באו עדים
ולא אמרינן מודה בקנס וכו' עדים
פטור אלא היכא דליכא קרן וקנס
דאיכייב ליה ממונא בהולאתו ומתכוין
להחזיר ממונ: (י) אמר רבא גרסינן
ולא גרסינן אמר ליה. קפחתינהו לכ"י
דבי רב. רב המנונא אין לך עדים הא אתו
כדאמר בפ"ק דסנהדרין (דף ע"ג):
(קפחתינן) י"ש צדי תשובה לקפח
דבריו: דהא רבן גמליאל. בהולאה
שקימא את עין עבדו פטר עלמו
מכלום היה דאין כאן אלא קנס וכי
מודה מפטר מאיליו והא חזינן לעיל'
דאותביה רב חסדא לרב הונא מינה
מדוקיא דכרזין אין לך עדים הא אתו
עדים מחייב: ולא שני ליה. רב
הונא למימר דאשאי רבן גמליאל דפוטרי
עלמו מכלום הוה וכי האי גוונא לריכא
ליה לאוקמי בחזן לציט דין הא צדיט
דין מיפטור ליה בהיהא הולאה אליבא
דרב: שהרי חייב עלמו בקרן.
בהולאה ראשונה הלכך נפטר מן
הכפל וכיון דליכא כפל מו לא מחייב
בארבעה וחמשה: שהרי פטר עלמו

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שלא בבית דין הוה קאי והתניא אמר לו
אין בדברך כלום שכבר הודית מאי לאו
תנאי היא היא תנא דאמר שכבר אין לך
עדים סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים
חייב והאי תנא דאמר שכבר הודית סבר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור לא
דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור
ובהא קמיפלגי היא תנא דאמר שכבר אין
לך עדים סבר חזין לב"ד הוה והך תנא דאמר
שכבר הודית סבר בבית דין הוה: איתמר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב (ב) אמר רבא בר אהילאי
מאי טעמא דרב אס המצא בעדים תמצא
בדיינין פרט למרשיע את עצמו למה לי
מאשר ירשיעון נפקא אלא ש"מ מודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור ושמואל אמר
לך ההוא מבעי ליה לגנב עצמו (ג) כדתנא
דבי חוקיה איתבייה רב לשמואל (ד) ראה
עדים שמנשמשים ובאים ואמר גבתי
אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם
אלא קרן אמר ליה הכא במאי עסקינן כגון
שחזרו עדים לאחוריהם והא מדתני סיפא
רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבואו עדים
ויעידו מכלל דתנא קמא סבר לא אמר
ליה שמואל לאו איכא ר' אלעזר בר' שמעון
דקאי בוותי אנא דאמרי בר' אלעזר בר'
שמעון לשמואל ודאי תנאי היא לרב מי
לימא תנאי היא אמר לך רב אנא דאמרי
אפי' לרבי אלעזר בר' שמעון עד כאן לא
קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא
משום דקא מודי מחמת ביערותא דעדום
אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר
בר' שמעון מודה אמר רב המנונא מסתברא
מילתיה דרב באומר גבתי ובאו עדים
שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן אבל
אמר לא גבתי ובאו עדים שגנב וחזר
ואמר טבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח
ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר
(ה) רבא (ו) [קפחתי] לכ"י דבי רב דהא רבן
גמליאל פטר עצמו מכלום הוה וקאמר
ליה רב חסדא לרב הונא ולא קא משני
ליה איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר
ר' יוחנן גבתי ובאו עדים שגנב פטור
שהרי חייב עצמו בקרן אבל אמר לא גנב
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר
עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייתא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

משום ביערותא דעדים קא מודה. והא לאמר צדוק שבעות
העדות (שבעות ד' ג): ללרבי אלעזר בר' שמעון לא
משכחת לה דמודה מפי עלמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל
היינו אליבא דשמואל: אמר (ז) רבא (ח) קפחת לכ"י דבי רב.
פ"י צקונטרס זיערת תלמידים דלמא צדיט
המדרש שאמר דבר שאינו דבר צדיט
הונא לידע מילתיה דרב גדול ממך
אין לו זה החילוק וקשה דככל דוכתי
הו קיפוח לשון נילוח כמו לקפחני
בהלכות הן צאין צפ' שני דקדושין (ד'
ב): ודמור (ד' מט:): וכמו קפחתינהו
לתלמא רבנן קמימי צעטותא גיטין
(ד' כט:): ורש"י פ"י ד"ג אמר ליה
רבא אלא אמר רבא קפחתי לכ"י דבי
רב פירוש נלחתי את רב המנונא
שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח
דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב
יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק
והציג רחמי מפ"ק דסנהדרין (ד' ח'
וה) דאמר התם אמרי צי רב רב
הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי
צי רב ומשני אלא אימא רב המנונא
ולחכי קרי ליה סבי דבי רב וקשה
חדא שמוחק כאן צספרים אמר ליה
ועוד דאין דרך לומר איתמר נמי
אמרי סקתא את דבריו ועוד דכוותיה
דרב המנונא דייק מתני' וברייתא

מוסף רש"י

אם המצא בעדים.
אם תמלה תמאל בעדים,
תמצא בדיינין. תמאל
הכפל שהוא קנס בדיינין,
פירט למרשיע את
עצמו. אפי' שאלו
עדים אמרי קן אינו
משלם כפל (לעיל דו).
ראה עדים שמנשמין
ובאין. רבותא אשמעינן
לדע"ג דתמנת ציעותא
דעדים אורי ומיני עלמו
ועבר, דכל היכא דליכא
הכי היא הולאה ופטור
מן הכפל וכיון דאין
כאן כפל פטור אף
מן הטעיה שפטר זה
וצלו עדים שגנבו וטבח
ואמר, דכל היכא דליכא
כפל לכה חייב טעמיה,
דאמרין תשלומי ארבעה
וחמשה אמר רחמנא ולא
תשלומי שלשה וארבעה,
וכיון דכפל ליה צלר ליה
חד (שבעות טו).

רבינו הנהאל

חזין למושב בית הדין הוה
וכעין שיחה הוה. ודברי
שתי הבריות פשוטין
היו. מודה בקנס
ואחר כך באו עדים רב
אמר פטור ושמואל אמ'
חייב. מאי טעמ' דרב
כ' אס המצא בעדים
תמצא בדיינין ישלם
פטור למרשיע את עצמו
ומודה שגנבו פטור. האי
מאשר ירשיעון אלהים
נפקא, אלא שמע מינה...
איתבייה רב לשמואל,
ראה עדים שמנשמין
ובאין ואמ' גבתי אבל לא
... משלם אלא קרן, שמע
מינה מודה בקנס ואחר
כך באו עדים פטור. ופריך
שמואל... כ"י אלעזר בר'
שמעון גנבתי ומחייב
יריערו. ואוקמה לשמעתיה
כמנאי ואמ'... לא אמ'
אלא בשתורה אחר שראה
העדים דאיכא למימר
דמשום כך בתתא אורי.
אבל במורה [בבית דין,
כגון שחבועתו בעליו
הודיה, דברי הכל אף
על גב דלאחר כך באו
עדים פטור. ובא רב
[המנונא] תלמיד רב לפרש
ואמ' מסתברא מילתיה
דרב באומ' גבתי, פרי'
אס מודה בגנבה ומחייב
עצמו בקרן הוא שאם כפר
בטביחה ומיכיה ואחר כך
באו עדים דפטור. אבל
אם כפר בכל ובאו עדים
בגניבה ונתחייב וחזר

ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייתא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא
מכלום. כלומר אין זה הולאה שהרי אינו צא להשיב כלום בהולאתו לידוע הוה דמודה בקנס פטור הלכך לפטור עלמו נתכוין: למה לי
דקסני. הכי הואיל ואתא לאשמעינן דמודה בקנס פטור לשמעין בין כפול ובין צד' וחמשה וימתי גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או
ע"פ עלמו אינו משלם אלא קרן אלא לאו ש"מ להכי לא נקט הולאה גבי קרן וכפל דבעי למיתני ע"פ עלמו דומיא דעד אחד ולמימר
דאי הדר אתו עדים חייב ואי הוה מני הולאה גבי גניבה מו לא מיתני ליה ע"פ עלמו דומיא דעד אחד דא"נ אתו עדים פטור
אכל השתא דלא אודי צקנן דשני עדים שהעידו על הגניבה חייבוהו מחייב אף בארבעה וחמשה לכי אתו סקדי כר' יוחנן:
ג